

**ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ**

І. Я. Максименко, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Запорізький національний технічний університет», m.irina.y@mail.ru

У статті встановлено сутність операцій злиття і поглинань як форми інтеграційних процесів. Обґрунтовано, що саме злиття й поглинання є механізмами перерозподілу власності від менш ефективних власників до більш ефективних. Угоди зі злиття й поглинання охарактеризовано як складний соціально-економічний і політичний процес, що стосується інтересів суб'єктів всіх рівнів національної економіки. Виявлено переваги позитивного впливу зазначених процесів на економічне зростання, проаналізовано їх масштабність і сфери охоплення в економіці.

Встановлено необхідність розвитку та посилення процесів злиття й поглинання з метою підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності економіки України, більш активного включення держави у процеси глобалізації. Визначено основні переваги та недоліки злиття та поглинання. Підкреслено, що основними організаційними формами інтеграційних процесів є ті злиття і поглинання, які включають в себе великий спектр унікальних можливостей для оптимізації бізнесу. Доведено, що у залежності від характеру інтеграції можуть існувати різні види злиття та поглинання компаній. Показано, що злиття й поглинання компаній – це особливий клас економічних процесів укрупнення бізнесу й капіталу, який відбуваються на мікро- та макроекономічному рівнях і в результаті яких на ринку утворюються більш великі компанії замість кількох менших за розміром.

Проаналізовано стан розвитку українського ринку М&А. Доведено, що провідну роль в угодах зі злиття й поглинання відіграє держава, яка повинна переорієнтувати спекулятивні мотиви з переформування активів і зміни власників на прагнення створювати нову вартість на базі розробки і застосування управлінських технологій нового покоління. Вказано, що пошук на українському ринку М&А має зберігатися, оскільки учасники продовжують шукати можливості зростання і технологічних переваг свого бізнесу.

Ключові слова: глобалізація, злиття, інвестиції, інтеграційні процеси, конкурентоспроможність, поглинання, реструктуризація, реорганізація, угода.

Постановка проблеми. У сучасному світі господарюючі суб'єкти все частіше стикаються з проблемою виживання в умовах глобалізації. Одним з варіантів її подолання є інтеграційні процеси. Стратегія зовнішнього зростання в даний час – це один з основних шляхів розвитку компаній. Угоди зі злиття і поглинання можна охарактеризувати як складний соціально-економічний і політичний процес, який стосується інтересів всіх рівнів національної економіки.

Актуальність дослідження злиття та поглинання підтверджує, з одного боку, об'єктивна доцільність проведення подібних угод в умовах формування глобальної системи світового господарства і, з іншого боку, вкрай низька ефективність даних процесів.

Економічна сутність операцій злиття та поглинання полягає в тому, що інтеграційні процеси, які спрямовані на досягнення конкурентних стратегічних переваг в рамках менеджменту змін, характеризуються високою динамікою і здійснюються через механізми реорганізації, реструктуризації, встановлення корпоративного контролю.

Накопичений світовий досвід показує, що конкурентоспроможність національної економіки і країни в цілому визначається в сучасному світі наявністю і ефективністю функціонування великого корпоративного капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробку концепцій, принципів, форм та оцінювання ефектів від угод злиття та поглинання, також питань суміжної тематики зробили такі зарубіжні вчені, як Гохан

П. [1], Фостер Р. [2], Эванс Ф. [3], Эндрю Х. [4]. Серед вітчизняних дослідників окремі аспекти цих явищ досліджуються роботах таких українських вчених, як Фролова Т. [5], Родь Ю. [6], Коломійцева О. [8] та інш.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є визначення форм інтеграційних процесів злиття і поглинання, а також дослідження стану та перспектив існування ринку злиття та поглинання в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах постійної конкуренції важливим фактором завоювання лідерства на світових і регіональних ринках стає реструктуризація підприємств методами інтеграції капіталу.

Основними організаційними формами інтеграційних процесів є злиття і поглинання (Mergers&Acquisitions, M&A), які включають в себе великий спектр унікальних можливостей для оптимізації бізнесу. У кризовій ситуації вони є законними інструментами виведення підприємства зі стану збитковості [1].

Злиття і поглинання є механізмом перерозподілу власності від менш ефективних власників до більш ефективних, або способом передачі управління компанією від менш ефективних менеджерів до більш ефективних з метою підвищення прибутковості.

Існують різні трактування злиття та поглинання. У зарубіжній літературі злиття і поглинання зазвичай розглядаються як підготовлена передача прав контролю та власності над підприємством, що відбувається в одній або декількох корпораціях або як способи «об'єднання економічного потенціалу різних компаній».

Злиття компаній – це об'єднання двох або більше господарюючих суб'єктів, в результаті якого утворюється нова, об'єднана економічна одиниця. Воно може бути трьох типів:

1) Злиття форм – це об'єднання, при якому компанії припиняють своє існування в якості автономних юридичних осіб та платників податків. Освічена шляхом злиття компанія бере під свій повний контроль і пряме управління всі активи і зобов'язання перед клієнтами компаній, які взяли участь у злитті компаній.

2) Злиття активів – це об'єднання компаній з передачею власниками компаній-учасниць в якості внеску до статутного капіталу прав контролю над своїми компаніями і збереженням діяльності, та організаційно-правової форми останніх, внеском в даному випадку можуть бути виключно права контролю над компанією.

3) Приєднання – це така форма об'єднання, при якій одна з компаній, що об'єднуються продовжує діяльність, а інші втрачають свою самостійність і припиняють існування в якості юридичних осіб.

Поглинання компаній – це угода, що укладається з метою встановлення контролю над господарюючим суспільством і здійснювана шляхом придбання більше 30% статутного капіталу (акцій, часток, та інш.).

Отже, якщо акціонерне товариство знижує темпи свого розвитку, стрімко відстає від деяких вимог ринку, в цьому випадку природно знижуються ціни на його акції щодо цін інших акціонерних товариств. І як наслідок, воно стає привабливим для поглинання.

В цілому поглинання можна розглядати як процес покупки однієї компанією іншою, при якому перша зберігає свою економічну і юридичну самостійність. Іншими словами, $A + B = \tilde{A}$. Під злиттям розуміється процес об'єднання двох або більше компаній, в результаті чого утворюється нове підприємство. Тобто, $A + B = C$. Таким чином, метою будь-якого раціонального злиття або поглинання є «створення стратегічної переваги, що полягає в витратах на компанію-ціль, ціни меншою, ніж сумарні ресурси, необхідні для побудови такої ж стратегічної позиції, але внутрішнім розвитком» [2].

Основні переваги та недоліки злиттів і поглинань наведені в таблиці 1.

Залежно від характеру інтеграції компаній виділяють наступні види злиття та поглинання компаній:

1. Горизонтальне злиття фірми. Це не що інше, як об'єднання в одну компанію двох і більше компаній, що пропонують одну і ту ж продукцію. Переваги очевидні: збільшуються можливості для розвитку, утворена шляхом злиття компанії більш конкурентоспроможна.

Основні переваги та недоліки злиттів і поглинань

Переваги	Недоліки
можливість швидкого досягнення кращих результатів.	значні фінансові витрати, так як виплачуються, як правило, премії акціонерам і відхідні персоналу
можливість послаблення конкуренції	великий ризик при неправильній оцінці компанії
можливість швидкого придбання стратегічно важливих активів, в першу чергу нематеріальних	ускладнюється процес інтеграції, якщо компанії діють в різних сферах
можливість виходу компанії на нові географічні ринки	після закінчення угоди можуть виникати проблеми з персоналом компанії, яку купили
можливість отримання вже налагодженої збутової інфраструктури	при транскордонному злитті можлива несумісність культур
можливість миттєвої покупки частки ринку	
можливість придбання недооцінених активів	

Джерело: складено за: [2–4]

2. Вертикальне злиття фірми – це злиття деякої кількості компаній, одна з яких – постачальник сировини для іншої. У цьому випадку різко знижується собівартість продукції і різко зростає рентабельність виробництва продукції.

3. Родові (паралельні) злиття – об'єднання компаній, що випускають взаємопов'язані товари. Вигодою від такого злиття є концентрація технологічного процесу виробництва в межах однієї компанії. Природно це оптимізує витрати виробництва, і як наслідок створена шляхом злиття фірма більш рентабельна ніж брали участь у злитті разом узяті.

4. Конгломератні (кругові) злиття – об'єднання компаній, не пов'язаних між собою певними виробничими або збутовими відносинами, тобто злиття такого типу – злиття фірми однієї галузі з фірмою іншої галузі, яка не є ні постачальником, ні споживачем, ні конкурентом. Вигода від такого злиття не очевидна і залежить від конкретної ситуації.

5. Реорганізація – об'єднання компаній, задіяних в різних сферах бізнесу. Вигода від такого злиття також залежить від конкретної ситуації [3].

Логічно те, що інвестори прагнуть зберегти і стабілізувати безпосередній контроль за використанням своїх фінансів. Оптимальним варіантом для цього є безпосередня участь в управлінні компанією. Отже,

об'єднання компаній - одна з можливостей інвестора управляти своїми капіталами особисто.

Основні цілі злиттів і поглинань компаній:

– прагнення до зростання;

– синергія, тобто в даному випадку взаємодоповнююче дію активів двох або декількох фірм зливаються в одну компанію, сукупний результат якої набагато перевищує суму результатів дій кожної з них. Одним із стимулів до злиття може бути використання ефекту масштабу виробництва [4]. Це окремий випадок ефекту синергії.

Синергетичний ефект в даному випадку може виникнути завдяки:

а) економії, обумовленої масштабами діяльності;

б) комбінування взаємодоповнюючих ресурсів;

в) фінансової економії за рахунок зниження витрат;

г) зростаючою ринковою міцністю через зниження конкуренції (мотив монополії);

д) взаємодоповнюваності в області науково-технічних робіт.

Економія, обумовлена масштабом, досягається тоді, коли середня величина витрат на одиницю продукції знижується в міру збільшення обсягу виробництва продукції. Одне з джерел економії полягає в розподілі постійних витрат на більшу кількість одиниць продукції, що випускається. Ос-

новна ідея економії за рахунок масштабу полягає в тому, щоб виконувати більший обсяг роботи на тих же потужностях, при тій же чисельності працівників. Збільшення обсягу дозволяє ефективно використовувати наявні ресурси [5].

Злиття і поглинання компаній можуть забезпечувати економію, отриману за рахунок централізації маркетингу, наприклад, через об'єднання зусиль і надання гнучкості, можливості пропонувати дистриб'юторам широкий асортимент продуктів, використовувати рекламні матеріали.

Отримання економії, обумовленої масштабами діяльності, характерно для горизонтальних злиттів. При утворенні конгломератів часом можливо її досягнення. В цьому випадку домагаються економії, обумовленої масштабами, за рахунок усунення дублювання функцій різних працівників, централізації ряду послуг, таких як бухгалтерський облік, фінансовий контроль, діловодство, підвищення кваліфікації персоналу та загальне стратегічне управління компанією.

У першому півріччі 2017 року активність на світовому ринку M&A залишалася на досить високому рівні, не зважаючи на посилення протекціоністських настроїв і втручання з боку регулюючих органів. У січні-червні 2017 року загальна вартість світових угод M&A склала \$1,4 трлн. – помірне зниження на 4% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Зменшення обсягу угод можна пов'язати зі зниженням кількості мега-угод вартістю понад \$10 млрд.

Основною рушійною силою M&A по всьому світу стали угоди, які оцінюються в діапазоні від \$1 млрд. до \$10 млрд. Їхній обсяг залишився на тому ж самому рівні, що й в аналогічному періоді 2016 року. Слід також зазначити, що кількість угод зросла на 4% – з 17642 у першому півріччі 2016 року до 18363 у першому півріччі 2017 року. Попри нові перепони для злиттів і поглинань, отримані дані свідчать про зацікавленість учасників ринку в укладанні угод. Кілька

великих угод були призупинені через тиск різних зацікавлених сторін, включаючи інвестиційні фонди та державні органи. Кількість керівників, які уникають укладення угод через побоювання проблем регуляторного або антимонопольного характеру, зросла майже втричі порівняно з 2016 роком.

В Україні також спостерігається зростання кількості та обсягів угод, однак про наближення до рекордних показників 2007 року або принаймні 2013 року поки не йдеться. Основним драйвером зростання M&A ринку є економічна стабілізація і поява перших ознак зростання економіки, що на тлі відносно стабільної ситуації на Сході України є достатньою підставою для деяких груп інвесторів почати вкладати в зростання бізнесу шляхом придбання. Найбільш активними є українські інвестори, на другому місці – іноземні компанії, які вже мають активи в Україні і готові до подальшого розширення бізнесу [7].

Останнім часом у інвесторів знову прокидається інтерес до покупок українських активів. Правда, поки в основному в одній галузі – в АПК.

Ринок злиттів і поглинань (M&A) в Україні знову зростає. За 2017 рік кількість угод зросла на 22% до 67. А їх сумарний обсяг збільшився до \$1 млрд, або відразу на 37%.

Втім, поки активність угод як і раніше значно нижче, ніж в 2013 році, а обсяг все ще не дотягує навіть до 1% ВВП України. Тоді як в інших країнах він становить близько 3–4% ВВП.

Український ринок M&A в чотири рази нижче, ніж в середньому по світу, і менше однієї десятої від ринку США або Великобританії, а також набагато скромніший в порівнянні з іншими країнами Центральної та Східної Європи.

Обсяг угод зі злиттів і поглинань в світі з початку 2018 року вже досяг \$1 трлн. За даними Financial Times, це найшвидше зростання в історії.

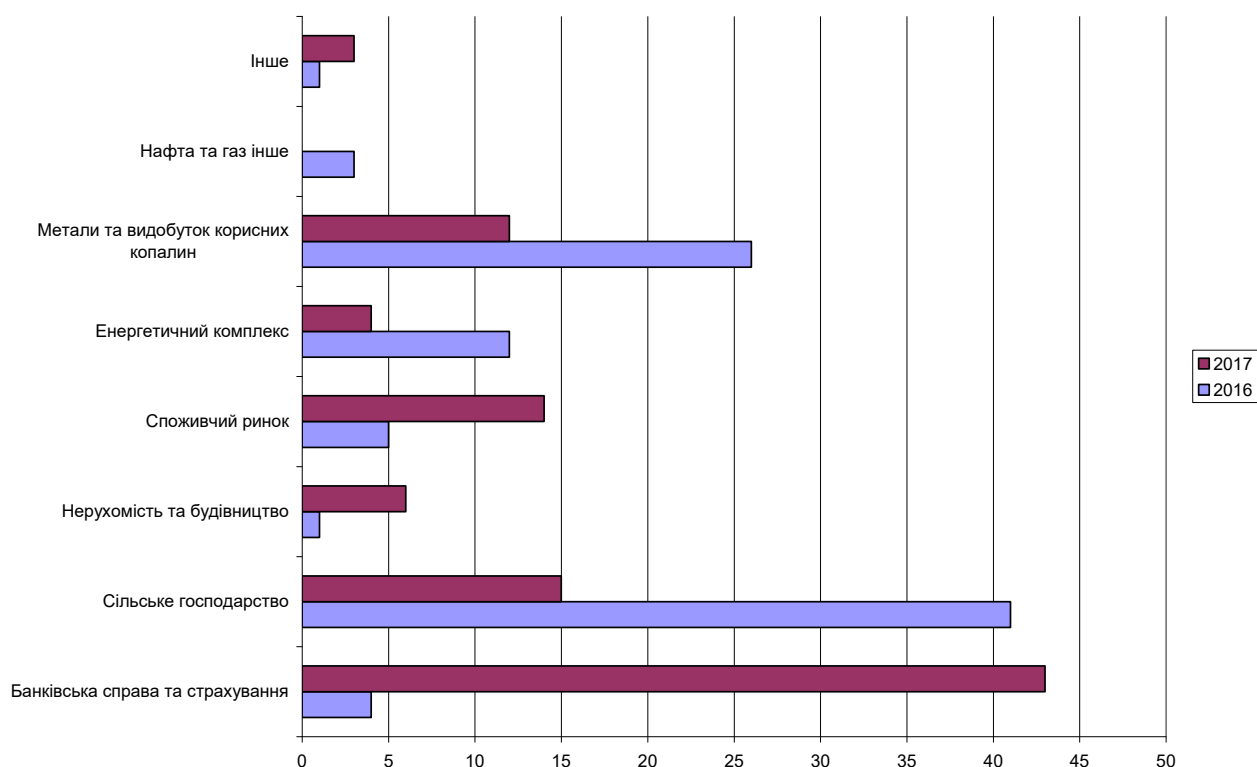

Рис.1. Ринок М&А за галузями в 2016–2017 р.р. в Україні

Джерело: складено за: [7]

ТОП-10 українських М&А оцінюється KPMG в \$714 млн. Найактивнішим сектором в частині злиттів і поглинань є АПК – на нього припала майже половина операцій, а також металургійний і гірничодобувний сектор, енергетика та ІТ. Вартість українського М&А в 2017 році значною мірою була сформована трьома угодами, кожна з яких перевищила \$100 млн [7].

Так, перше місце зайняла угода Kernel, найбільшого сільськогосподарського холдингу України, який в червні 2017 направив \$155 млн виручки від випуску євробондів для придбання аграрних активів в Україні, які належали російській групі Onexim.

У січні група міжнародних інвесторів на чолі з BlackRock викупила у CERCL Holdings 13% акцій Ferrexpo за \$126 млн. Ця угода посідає друге місце за обсягом.

А в травні російська Evraz Group продала рудник Євраз Суха Балка групі DCH бізнесмена Олександра Ярославського за \$110 млн.

Значна частина угод в ТОП-10 – це продаж своїх активів російським капіталом,

який залишає Україну, укрупнення свого бізнесу українськими олігархами, а також приватизація міноритарних пакетів ряду обленерго.

На АПК припала майже половина (\$452 млн або 44%) операцій М&А за 2016 рік. Це в три рази більше, ніж в попередньому році. Інвестиції в цей сектор як для іноземних інвесторів, так і для локальних, пов'язані з меншими валютними ризиками в зв'язку з експортною виручкою, а також забезпечують порівняно високу прибутковість на капітал.

Якщо дивитися по структурі угод М&А в Україні – більше половини складають внутрішні покупки. Зараз 2/3 покупок активів під контролем тих же українських власників. Це можна порівняти з рівнем США, де більше 56% угод – внутрішньо-державні. У цьому сенсі Україна дуже відрізняється від Європи, де навпаки, внутрішніх угод істотно менше, ніж транскордонних. Всі угоди або спрямовані на покупку активів європейцями за межами ЄС, або покупку іноземцями активів в ЄС».

Ринок M&A за галузями в 2013–2017 р.р. в Україні

	Вартість угоди, дол. США					Кількість угод				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Сільське господарство	927	218	112	110	452	19	2	6	5	13
Банківська справа та страхування	585	313	156	323	40	18	8	16	16	14
Хімічна промисловість	7	–	–	8	–	2	1	–	1	–
Зв'язок та ЗМІ	556	57	205	15	–	8	5	4	2	3
Споживчі ринки	364	16	85	106	52	19	6	7	12	7
Охорона здоров'я та фармацевтика	17	13	7	16	–	3	3	2	3	1
Промислові товари	288	15	31	–	–	9	3	1	1	1
Інновації та технології	71	–	150	6	68	5	1	3	1	4
Метали та видобуток	108	1,588	180	90	251	3	1	3	2	5
Нафта і газ	179	305	45	–	25	7	2	2	–	1
Потужність і комунальні послуги	258	35	–	27	122	4	3	–	3	6
Нерухомість та будівництво	195	–	40	48	6	6	–	4	6	10
Транспорт та інфраструктура	212	22	6	–	8	4	1	2	3	2
Інше	51	–	–	–	–	2	–	–	–	–
Всього	3,819	2,582	1,017	748	1,023	109	36	50	55	67

Джерело: складено за: [7]

Висновки: В даний час в умовах глобалізації відбувається загострення конкурентної боротьби, і багато компаній стикаються зі значними проблемами при спробах вийти на нові ринки, отримати стратегічно важливі дефіцитні ресурси, підвищити капіталізацію бізнесу. Угоди M&A дозволяють компанії подолати труднощі зростання. Злиття і поглинання компаній – це особливий клас економічних процесів укрупнення бізнесу і капіталу, що відбуваються на мікро- і макроекономічному рівнях, і в результаті яких на ринку утворюються більш великі компанії замість кількох менших за розміром. Варто підкреслити, що велику роль в угодах по злиттю і поглинанню відіграє держава, яка повинна переорієнтувати «спекулятивні мотиви з переформування активів і зміні власників в прагнення ство-

ривати нову вартість на базі розробки і застосування управлінських технологій нового покоління».

Отже поживалення на українському ринку M&A повинно зберегатися, оскільки учасники продовжують шукати можливості зростання і технологічні переваги. Прогноз щодо України є досить оптимістичним. Тут не очікується зростання ринку в декілька разів, поки це передчасно, однак більш імовірно 25–30% зростання ринку, в першу чергу за рахунок традиційних галузей. Відновлення приватизації, поступове зростання економіки і продовження реформ мають привернути увагу інвесторів, у тому числі фондів прямих інвестицій, які демонстрували зацікавленість Україною раніше».

Література

1. Гохан П. Слияния, поглощения реструктуризация компаний / Патрик Гохан. – М. : Альпина Бизнес Букс. – 2010. – 742 с.
2. Фостер Р. Искусство слияний поглощений / Рид Стенли Фостер, Лажу Александра. – М. : Альпина Паблишер. – 2011. – 960 с.
3. Эванс Ф. Оценка компаний при слияниях поглощениях. Создание стоимости частных компаниях / Фишер Эванс, Дэвид Бишоп. – М. : Альпина Паблишер. – 2009. – 336 с.
4. Эндрю Х. Как оценить продать свой бизнес /Х. Эндрю. – М. : Альпина Бизнес Букс. – 2009. – 182 с.
5. Фролова Т. О. Глобалізаційні тенденції розвитку процесів злиття та поглинання світової економіці / Т. О. Фролова // Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. – 2014. – №18. – С. 29–35.
6. Родь Ю. В. Злиття та поглинання компаній як засіб корпоративної консолідації українського бізнесу / Ю. В. Родь, А. І. Савушик // Вісник економічної науки України. – 2009. – №2. – С. 122–125.
7. Розвиток ринку М&А в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fkd.org.ua/article/view/25093/22548>.
8. Коломійцева О. В. Мотиви та причини процесів злиття та поглинань підприємств / О. В. Коломійцева // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №6(132). – С. 142–149.
2. Foster P. *Iskusstvo sliyaniy pogloshheniy* [The art of mergers of acquisitions] Rid Stenli Foster, Lazhu Aleksandra. – М. : Alpina publisher. – 2011. – 960 p.
3. Evans F. *Otsenka kompaniy pri sliyaniyakh pogloshcheniyakh. Sozdanie stoimosti chastnykh kompaniyakh* [Evaluation of companies in mergers mergers. Creating value for private companies] / Fisher Evans, Devid Bishop. – М. : Alpina publisher. – 2009. – 336 p.
4. Endryu Kh. *Kak otsenit prodats svoyu biznes* [How to evaluate to sell your business] / Kh. Endryu. – М. : Alpina biznes buks. – 2009. – 182 p.
5. Frolova T. O. *Globalizatsiyni tendentsii rozvytku protsesiv zlyttia ta pohlynannia svitoviy ekonomitsi* [Globalization of tendencies of development of processes of zlytty that of the state of affairs of the economy] Ekonomichna nauka. Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2014. – №18. – P. 29–35.
6. Rod Yu. V. *Zlyttia ta pohlynannia kompaniy yak zasib korporatyvnoi konsolidatsii ukrainskoho biznesu* [Mergers and acquisitions of companies as a means of corporate consolidation of Ukrainian business] / Yu. V. Rod, A. I. Savushhik // Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. – 2009. – №2. – P. 122–125.
7. *Rozvytok rynku M&A v Ukraini* [Development of M & A market in Ukraine] [Elektronnij resurs]. – Rezhym dostupu: <http://fkd.org.ua/article/view/25093/22548>.
8. Kolomiytseva O. *Motyvy ta prychny protsesiv zlyttia ta poglynan pidpriyemstv* [Motives and causes of mergers and acquisitions] / O. V. Kolomiytseva // Aktualni problemy ekonomiky. – 2012. – №6(132). – P. 142–149.

References

1. Gokhan P. *Sliyaniya, pogloshheniya restrukturizaciya kompanij* [Mergers, acquisitions, restructuring companies] Patrik Gokhan. – М. : Alpina biznes buks. – 2010. – 742 p.

СЛИЯНИЯ И ПОГЛОЩЕНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ В УКРАИНЕ

И. Я. Максименко, к. э. н., доцент,

ГВУЗ «Запорожский национальный технический университет»

В статье установлена сущность операций слияний и поглощений как формы интеграционных процессов. Обосновано, что именно слияния и поглощения являются механизмами перераспределения собственности от менее эффективных собственников к более эффективным. Сделки по слиянию и поглощению охарактеризованы как сложный социально-экономический и политический процесс, затрагивающий интересы субъектов всех уровней национальной экономики. Выявлены преимущества положительного влияния указанных процессов на экономический рост, проанализированы их масштабность и сферы охвата в экономике.

Установлена необходимость развития и усиления процессов слияний и поглощений с целью повышения инвестиционной привлекательности и конкурентоспособности экономики Украины, более активного включения страны в процессы глобализации. Определены основные преимущества и недостатки слияний и поглощений. Подчеркнуто, что основными организационными формами интеграционных процессов являются те слияния и поглощения, которые включают в себя большой спектр уникальных возможностей для оптимизации бизнеса. Доказано, что в зависимости от характера интеграции могут существовать различные

виды слияний и поглощений компаний. Показано, что слияния и поглощения компаний – это особый класс экономических процессов укрупнения бизнеса и капитала, который протекает на микро- и макроэкономическом уровнях и в результате которого на рынке образуются более крупные компании вместо нескольких меньших по размеру.

Проанализировано состояние развития украинского рынка M&A. Доказано, что наибольшую роль в сделках по слиянию и поглощению играет государство, которое должно переориентировать спекулятивные мотивы с переформирования активов и изменения владельцев в стремление создавать новую стоимость на базе разработки и применения управленческих технологий нового поколения. Указано, что оживление на украинском рынке M&A должно сохраняться, поскольку участники продолжают искать возможности роста и технологические преимущества своего бизнеса.

Ключевые слова: глобализация, слияние, инвестиции, интеграционные процессы, конкурентоспособность, поглощения, реструктуризация, реорганизация, соглашение.

MERGERS AND ACQUISITIONS AS INNOVATIVE DEVELOPMENT TOOL: CURRENT STATE AND PROSPECTS IN UKRAINE

*I. Ya. Maksymenko, Ph. D (Econ.), Associate Professor,
SHEI «Zaporizhzhya National Technical University»*

The essence of mergers and acquisitions as forms of integration processes is clarified. It is substantiated that mergers and acquisitions are mechanisms of redistribution of ownership from less effective owners to more efficient ones. Mergers and acquisitions can be characterized as a complex socio-economic and political process that deals with the interests of all levels of the national economy. The advantages of the mentioned processes for the economic growth are pointed out, the analysis of their scale and spheres of economy are analysed.

The necessity of development and strengthening of mergers and acquisitions has been established in order to increase investment attractiveness and competitiveness of Ukraine's economy, more active inclusion of the country in the globalization processes. The main advantages and disadvantages of mergers and acquisitions are determined. It is emphasized that the main organizational forms of integration processes are the mergers and acquisitions that include a large range of unique opportunities for business optimization. It is proved that depending on the nature of the integration of companies, different types of mergers and acquisitions of companies are distinguished. It is emphasized that mergers and acquisitions of companies are a special class of economic processes of consolidation of business and capital that take place at micro and macroeconomic levels, and as a result of which more large companies are formed in the market instead of several smaller ones.

The state of development of the Ukrainian M&A market is analyzed. It is proved that a major role in mergers and acquisitions is played by the state, which should reorient speculative motives from reforming assets and changing owners into the desire to create a new value based on the development and application of management technologies of the new generation. It is emphasized that the recovery in the M&A market in Ukraine is expected to maintain, as participants continue to look for growth opportunities and technological advantages.

Keywords: globalization, mergers, investments, integration processes, competitiveness, acquisition, restructuring, reorganization, agreement.

Надійшла до редакції 23.05.2018 р.